

OVER HET KOSMOPOLITISME DER MENSCHENRASSEN;

DOOR

D^r. D. LUBACH.

(*Vervolg en slot van blz. 281*).

Hoe is het nu, blijkens de ervaring, gelegen met de verhuizingen van Europeërs uit het zuiden naar het noorden? Voor zoo ver wij hier op eenige ervaring kunnen wijzen, zien wij de uitspraak van VIRRVIVUS mede bevestigd.

Toen Canada in 1761 aan Engeland werd afgestaan, bedroeg de Fransche bevolking aldaar een getal van ongeveer 70,000 zielen. De volkstelling van 1851 heeft aangetoond, dat de Fransche Canadiërs toen een aantal van 695,945 zielen uitmaakten ¹⁾. Daar de immigratie van Franschen sedert 1761 van weinig of geene beteekenis is geweest, is deze vermeerdering toe te schrijven aan het overwigt der geboorten boven de sterfgevallen.

Andere belangrijke kolonisaties van Zuid-Europeërs in noordelijke streken, van wier resultaten hier gebruik zou kunnen worden gemaakt, zijn er niet aan te wijzen.

Maar het is bekend, dat gedurende den rampspoedigen Russischen veldtog van 1812 de Italianen, Spanjaarden, Portugezen, zuidelijke Franschen en zelfs de Creolen beter de koude verdroegen dan de Duitschers, de Hollanders en zelfs de Russen. De beroemde LARREY verklaart dit uitdrukkelijk. „De dood,” zegt hij, „heeft de soldaten uit de zuidelijke streken van Europa meer gespaard, dan die uit noordelijke en vochtige landstreken, zoo als de Hollanders, de Hanno-

¹⁾ De gansche bevolking van Canada bedroeg in 1851 1,842,265.
1868.

veranen, de Pruisen en andere Duitsche volken. Zelfs de Russen hebben, luidens het verslag daaromtrent aan mij gedaan door verscheiden te Wilna gebleven officieren van gezondheid, naar evenredigheid meer manschappen door de koude verloren dan de Franschen. Wij hebben de Hollanders van het derde regiment grenadiers der garde, 1787 man tellende, bijna allen zien omkomen, zoo wel officieren als soldaten; twee jaren later waren er slechts 41 in Frankrijk teruggekeerd; de twee andere regimenten, bestaande uit mannen die bijna allen in de zuidelijke provinciën van Frankrijk geboren waren, hebben daarentegen een groot gedeelte hunner manschappen behouden ¹⁾."

Ik kan niet nalaten bij deze gelegenheid aan te voeren, dat naar mijne ondervinding jonge lieden, die, uit onze Oost- of West-Indische bezittingen gekomen, hier hun eersten winter doorbrengen, weinig of geen hinder van de koude hebben, en er zelfs minder over klagen dan menig in Nederland geboren en opgevoede jongen. Maar dit blijft zoo niet. Het tweede jaar worden zij gevoeliger voor de koude, en den derden of vierden winter klagen zij er over en wenschen zich in hun warm vaderland terug. Ik meen, doch kan mij niet met zekerheid herinneren, dat die opmerking ook door anderen gemaakt is. Wordt het feit bevestigd, dan zou natuurlijk de ondervinding van de campagne van 1812 niets omtrent de gemakkelijke acclimatatie van zuidelijke Europeërs in het noorden bewijzen. Intusschen kan tegen de groote vermeerdering der Fransche Canadiërs inderdaad niets worden ingebracht, en men mag bij dit feit nog twee andere voegen, te weten in de eerste plaats, dat in onze menageriën de Indische beeren, de jakhalzen en de Indische herten, alle uit warme klimaten afkomstig, gemakkelijker in het leven worden gehouden dan de ijsbeer, de poolvos en het rendier, en in de tweede plaats dat wij de meeste onzer exotische gewassen, van de salade en de kool af tot onze meeste op den kouden grond groeiende sierplanten toe, niet uit het noorden, maar uit het zuiden hebben ontvangen.

Maar is dit voorregt der verhuizing van het zuiden naar het noorden aan alle menschenrassen gemeen? Men heeft, zegt BOUDIN, reden om dit te betwijfelen, wanneer men bedenkt, dat een regiment negers, in

¹⁾ *Mémoires de chirurgie militaire et campagnes*. Paris 1817, Tom. IV, pag. 89—139.

1817 in garnizoen te Gibraltar, daar in het korte tijdsbestek van 15 maanden nagenoeg geheel vernield werd door de longtering. Het is bovendien bekend, dat in Algerië en zelfs in Egypte het sterftecijfer der negers dat der geboorten zóó veel overtreft, dat hun ras daar alleen door onophoudelijken invoer kan in stand blijven.

Men zou meenen, dat de naar de warme gewesten van Amerika verplaatste negers daar uitstekende voorwaarden tot voortplanting van hun ras zouden hebben aangetroffen. Het tegendeel is het geval geweest; reeds in den eersten tijd van de overbrenging van negerslaven naar Amerika werd een overwigt van de sterfgevallen boven de geboorten bij de negers waargenomen. En weinige jaren geleden verzekerde de kolonel TULLOCH, dat dat overwigt op de Antillen, met uitzondering van Barbados, zoo groot was, dat vóór eene eeuw verloopen is, het negerras nagenoeg geheel uit de Engelsche West-Indische bezittingen zal verdwenen zijn. Immers uit authentieke opgaven blijkt, dat in die bezittingen één neger op de 36 sterft, terwijl er één op de 40 geboren wordt, en dat in 11½ jaren het verlies van de slavenbevolking ten gevolge van het overwigt der sterfte boven de geboorten 29,487 bedragen heeft. Op Cuba was het in 1802, tijdens het openthoud aldaar van HUMBOLDT, eene algemeen bekende zaak, dat het verlies aan negerslaven jaarlijks 8 procent beliep, en in 1817 bedroeg, volgens MOREAU DE JONNÈS, de sterfte onder de negers 22,933 op 6,670 geboorten, gevende een verlies van 16,263.

Op Mauritius heeft men in vijf jaren op eene negerbevolking van 60,000 zielen een overwigt van 6000 sterfgevallen op de geboorten waargenomen, terwijl de negersoldaten aldaar, van 1825 tot 1836, 37,2 sterfgevallen op de 1000 telden. Op Ceylon was in 1841 geen spoor meer te vinden van de 9000 negers, die daar door de Hollanders waren ingevoerd. Van de 4000 à 5000 negers, door de Engelschen sedert 1803 ingevoerd, waren in datzelfde jaar 1841 slechts 200 à 300 over, ofschoon men door invoer van een genoegzaam aantal vrouwen alles gedaan had om hun ras op Ceylon te bestendigen. Eindelijk telde men onder de negerbevolking op Bourbon van 1832 tot 1833 op 8401 geboorten 15,184 sterftegevallen.

Wat meer is, uit de waarnemingen van SIMONOT, GIRARD, HUARD en BERCHON schijnt te blijken, dat de negers aan den Gabon, van de Peperkust, van Kaap Palmas enz., naar den Senegal overgebracht, daar even

weinig kunnen blijven bestaan als de Europeanen. Zelfs zouden in Senegambie de kustnegers, naar het binnenland overgebracht, en omgekeerd de binnenlandsche negers, naar de kust verhuisd, weldra bezwijken. Over 't geheel zouden de West-Afrikaansche negers moeilijk eene verplaatsing in hun eigen werelddeel verdragen, met uitzondering van de Kroemans, die men, aan de kust althans, voor de arbeidzaamsten, ordelijksten en intelligentsten van alle negers houdt. — Intusschen druk ik op deze feiten, die ik echter meende te moeten aanhalen, niet te sterk. Zij bewijzen, strikt genomen, niets dan de ongezondheid der betrokkene landstreken voor vreemdelingen, — geenszins de onmogelijkheid van het op den langen duur acclimateren van dezen.

Tegen de eerst aangehaalde feiten echter staat alleen dit over, dat de negers blijkbaar wel slagen in de Zuidelijke Staten der Noord-Amerikaansche Unie. Niettegenstaande het aantal der daar ingevoerde negers sedert het begin van den slavenhandel nooit het cijfer van 700,000 overtroffen heeft en die invoer sedert 1808 nagenoeg niets heeft bedragen, telt de negerbevolking er thans meer dan 4 millioen zielen.

Omtrent de verhuizingen van andere volken in den nieuweren tijd ontbreken ons zoodanige waarnemingen, die geschikt zijn om daaruit aangaande het kosmopolitisme of niet-kosmopolitisme dier volken gevolgen te trekken. De Chinezen b.v. hebben zich eeuwen geleden op Java nedergezet en er leeft daar eene vrij groote Chineesche bevolking. Maar behalve dat jaarlijks scharen van Chinezen uit het Middenrijk naar Java overstaken om daar hun fortuin te zoeken, kwamen er geene vrouwen mede over, en de Chinezen, die thans van ouder tot ouder op Java leven, zijn een uit Chinezen en Javanen gemengd ras, en daarenboven, als ik het zoo noemen mag, is hun bloed bij voortduring verfrist geworden door nieuwe aankomelingen uit China. Bovendien blijkt uit de boven aangehaalde opgave van dr. BOSCH, dat de sterfte der Chinezen op Java die der Javanen zelve overtreft.

Ik mag de uitzondering, die de Israelieten maken op hetgeen over het niet-kosmopolitisme der blanke rassen is aangevoerd, niet met stilzwijgen voorbijgaan. BOUDIN en anderen hebben dit punt uitvoerig besproken en uit hetgeen zij daaromtrent hebben medegedeeld, schijnt

te blijken, dat het joodsche ras zich in alle landen acclimateert en blijvend voortplant ¹⁾.

Men treft joodsche koloniën aan in alle deelen der aarde, in Europa van Gibraltar tot Noorwegen, in Afrika van Algiers tot de Kaap de Goede Hoop, in Azië van Cochin tot den Caucasus en van Jaffa tot Peking, in Amerika van Montevideo tot Québec. Sedert 50 jaren vindt men ze ook in vrij groot aantal in Australië.

Het is opmerkelijk, dat, waar men ook in staat is geweest vergelijkingen te maken tusschen den Jood en de overige volken van hetzelfde land, alle statistieken van geboorten en sterften ten voordeele van den eersten uitkomen, soms zelfs zeer sterk.

In Pruissen zijn van 1822 tot 1840 onder de Pruissische bevolking 2,961 overleden op de 100,000, onder de Joden 2,161. Om niet te veel cijfers te geven, zal ik alleen opmerken, dat daaronder van de Pruissen 143 doodgeboren waren, van de Joden slechts 89, terwijl voor het einde van het eerste jaar stierven: van de Pruissische kinderen 697, van de jodenkinderen 459.

Deze sterfte was aldus over de verschillende leeftijden verdeeld:

	Pruissen.	Joden.
Doodgeborenen	155 . . .	89
Voor het einde van het 1e jaar .	697 . . .	459
Van 1 tot 5 jaren	477 . . .	386
" 5 " 14 "	202 . . .	151
" 14 " 25 "	155 . . .	123
" 25 " 45 "	334 . . .	231
" 45 " 70 "	614 . . .	392
" 70 en daarboven	339 . . .	330
	2,963	2,161

In Algerië was, volgens CREBASSA, de gemiddelde sterfteverhouding van 1844 tot 1849 onder de Joden 33,4 op de 1000 inwoners, onder de Europeërs 57,2. In de stad Algiers met de voorsteden waren in 1856 onder de Europeërs 1,553 sterfgevallen op 1,234 geboorten, onder de Musulmannen 514 sterfgevallen op 331 geboorten, onder de Joden

¹⁾ Zie over hetgeen volgt ROUDIN, *Géographie médicale et Du non-cosmopolitisme des races humaines*, NOTT, *Acclimation*, CORONEL in het straks aan te halen opstel, enz.

Ter verklaring van al de aangevoerde zeer opmerkelijke feiten moge eene eigenaardigheid van het Israelietisch ras, een zekere kracht van wederstand tegen schadelijke invloeden, eene plooibaarheid der constitutie naar de veranderde omstandigheden niet zonder grond worden ingeroepen, ik moet toch aan den anderen kant op grond van mijne ondervinding onzen landgenoot dr. CORONEL volkomen regt geven, wanneer hij, bij het bespreken van de waarnemingen van BOUDIN aangaande de Israelieten, op de levenswijze en gewoonten van deze wijst¹⁾. Het leven der Israelieten uit den geringen stand toch is over 't geheel veel gunstiger voor gezondheid en lang leven dan dat der Christenen uit denzelfden stand. Bij de Joden valt aan het kind in het eerste levensjaar over 't geheel eene betere verpleging ten deel; de beroepen, die door den geringen Israeliet gekozen worden, zijn over het algemeen gezond; zelden of nooit is hij fabriekwerker of oefent hij een ongezond ambacht uit. De jeneverpest heeft onder de Israelieten bij lange na die uitbreiding niet erlangd als bij anderen. Het familieleven is bij de Joden zeer sterk en in eene goede rigting ontwikkeld; de voeding is over het algemeen ook veel beter dan bij andere lieden uit den geringen stand. Trouwens een Jood, die door veel verteringen in de kroeg aan de behoefte van zijn huisgezin te kort doet, is eene zeldzaamheid. De godsdienstige en openbare feesten, voor den minderen stand der Christenen veelal welkome gelegenheden tot uitspattingen en onzedelijkheid, zijn voor de Joden werkelijke rustdagen en worden door hen in kalme gemoedsrust gevierd.

Men gevoelt, dat dit alles van gunstigen invloed zijn moet op de acclimatatie der Israelieten; met een woord komen wij er op terug.

Ik heb in het voorgaande van de gronden, die tegen het kosmopolitisme der menschenrassen worden aangevoerd, eenige der voornaamste en meest beteekenende medegedeeld. Laat ons thans kortelijk nagaan, wat daartegen kan worden ingebracht, en trachten wij daardoor te komen, zoo mogelijk, tot eene althans voorloopige oplossing van het vraagstuk.

Wij hebben uit het voorgaande gezien, dat BOUDIN geenszins de mogelijkheid van de naturalisatie der Europeërs in verschillende, ver van

¹⁾ Zie dr. S. SR. CORONEL, *Iets over het verschil in levensverhoudingen tusschen Joden en Christenen*. In: *Schat der gezondheid*, zevende jaargang, blz. 372 en vgg.

Europa verwijderde gewesten ontkent. Hij ontkent die niet voor Noord-Amerika; hij neemt die zelfs aan voor de meeste landen bezuiden de keerkringen. Hij ontkent haar alleen voor de tropische landen en voor eenige niet tropische, maar toch warme gewesten benoorden de keerkringen, met name voor Algerië. Wij hebben dan nu ook alleen ons bij die landen te bepalen; wat de overige aangaat, erkent BOUDIN zelf de mogelijkheid der naturalisatie van Europeërs aldaar. Trouwens de meening van KNOX, dat elke natie bepaald aan één land gebonden is, zoodat, gelijk hij beweerde, de Anglo-Amerikanen op den duur zonder toevoer van Europeërs zouden moeten uitsterven, ja zelfs de Franschman niet op Corsica zou kunnen leven, vindt heden ten dage wel geene aanhangers meer.

DE QUATREFAGES merkt tegen de statistieken van geboorten en sterften bij de blanke bevolking der Antillen aan, dat men hier die bevolking te veel *en bloc* heeft genomen en geene scheiding gemaakt tusschen de kreolen van geslacht tot geslacht en de later geïmmigreerde familiën. Dragen deze beide klassen van blanken er even veel toe bij om die statistieken zoo hoogst ongunstig te maken? Of doen dit vooral de jongere geslachten? Niemand ontkent, dat de acclimatatie van Europeërs in tropische gewesten groote offers kost, en zoo zou het kunnen geschieden, dat de slechte verhouding tusschen geboorten en sterften vooral op de jongere, minder op de andere kreolen drukte, en wanneer zij op deze slechts maar *iets* minder drukte, zou daaruit de *mogelijkheid* van eene eindelijke naturalisatie mogen worden vermoed. Denken wij aan de ganzen van Bogota; na 20 geslachten waren zij daar nog niet geheel geacclimaterd, maar men kon er vrij zeker van zijn, dat dit binnen kort het geval zou wezen. Nu waren de Franschen eerst sedert 1635 op Martinique en Guadeloupe; nog maar zeven geslachten zijn daar elkander opgevolgd en toch vindt men er, naar het getuigenis van SIMONOT, menschen die bijna honderd jaren bereikt hebben en familiën, waarin broeder en zuster de een elf, de andere zeven kinderen heeft, die eene derde generatie van kreolen vormen zonder tusschenkomst van Europeesche individuen.

Op Algerië is nagenoeg hetzelfde van toepassing. Dat de kolonisatie van dat land moeilijk moest zijn en vele opofferingen van menschenlevens kosten, liet zich uit het verschil van klimaat enz. met Frankrijk verwachten. Maar men heeft hier alweder besluiten getrokken uit

eene ervaring gedurende een te onbeduidend korten tijd. Er is echter één feit, dat omtrent de toekomst dier kolonisatie eenigzins gerust stelt. Het is, dat, niettegenstaande de sterfte onder de kinderen der blanken daar zeer groot is, meer dan het dubbele van dat in Frankrijk, de vrouwen er, volgens getuigenis van BOUDIN zelven, opmerkelijk veel vruchtbaarder zijn dan in Frankrijk. De kippen te Cusco en de ganzen te Bogota legden daarentegen in 't eerst zelden, en de meeste eijeren bragten niets voort; en toch zijn de eerste geheel genaturaliseerd en de andere op het punt zulks te zijn. Bovendien sterven in Algerië bij lang na niet $\frac{1}{2}$ der kinderen, gelijk met de jonge ganzen te Bogota het geval was. Dit alles werd door DE QUATREFAGES reeds eenige jaren geleden tegen BOUDIN aangevoerd. De uitkomst van den laatsten tijd schijnt zijne vooruitzigten te billijken, want de latere statistieken toonen aan, dat in het gezamenlijke Algerië het cijfer der geboorten dat der sterften begint te overtreffen.

Wat Britsch-Indië, en, voeg ik er bij, Nederlandsch-Indië betreft, zoo zou men ook hier den korten tijd, gedurende welken de Engelsche en Nederlandsche kolonisatie aldaar bestaan heeft, in aanmerking kunnen nemen. Maar die korte tijd alleen en op zich zelf genomen is niet voldoende om de door BAGNOLET en WISE aangevoerde feiten, die, zoo ver ik weet, niet tegengesproken zijn, te verzwakken. Mijns inziens is tegen die feiten slechts één ander over te stellen, in verband met den nog korten duur der Engelsche en Nederlandsche kolonisatie, te weten dit, dat eenmaal de Arische Hindoe's uit de bergstreken van het Himalaya-gebergte in het heete Indië zijn nedergedaald, zich daar van het land hebben meester gemaakt en de voorvaderen zijn geworden van de hoogere kasten der tegenwoordige bewoners van het Indische schiereiland. Wel is waar kan daartegen de tegenwerping worden ingebracht, dat die Ariërs zich met de oorspronkelijke, zoogenaamde Dravidische inboorlingen hebben vermengd, en dat de ervaring, in Amerika opgedaan (ANGRAND, NOTT en GLIDDON) leert, dat eene zeer geringe evenredigheid van inlandsch bloed genoegzaam is om aan de acclimatatie hare grootste gevaren te ontnemen. Maar ik antwoord hierop, dat die vermenging stellig eeuwen lang door de hoogste kasten der Hindoe's vermeden en met verlies van kaste gestraft is, gelijk o. a. bepaaldelijk ten opzichte van de Brahminen blijkt uit de blanke kleur der oude afbeeldingen van personen uit deze kasten, die nog heden ten dage over 't algemeen licht gekleurd is, vooral in het noorden van Indië.

Er is echter geene volkomene acclimatatie, geene *naturalisatie*, dan alleen dán, wanneer de kolonist ongestraft den bodem bebouwen kan. DE QUATREFAGES voert hier aan de landbouwende koloniën in Brazilië, — die ik gel-den laat, — maar ook de Boekaniërs en hun vaak zeer inspannenden arbeid, van wie ik niet geloof dat wij eenige statistieken bezitten. Van meer waarde zou de bedenking zijn, dat de Europeër over 't algemeen weinig redenen heeft om zich tot den veldarbeid te begeven en vele om hem er van te verwijderen, m. a. w. dat hij dien arbeid aan anderen overlaet, hem als degraderend beschouwt en, om dien toestand standvastig te maken, zich zelven en anderen wijs maakt, dat geen Europeër in heete gewesten werken kan. Maar daardoor worden een groot aantal mislukte proeven van landarbeid door Europeërs niet weggecijferd, evenmin als door enkele waarnemingen van het tegendeel in de Fransche bezittingen van westelijk Afrika, medegedeeld door den commandant VALLON.

Wat de Negers aangaat, schijnt DE QUATREFAGES de door BOUDIN aangehaalde feiten niet regtstreeks te kunnen weerspreken. Alleen meent hij, dat de toestand van slavernij eene omstandigheid is, die gunstig of ongunstig kan werken, al naar gelang van de behandeling, die de meester aan zijne slaven gelieft te doen ondergaan, en beweert hij, op gezag van ELISÉE RECLUS, dat na de emancipatie het cijfer der negerbevolking op de Engelsche Antillen schijnt toe te nemen, even als in Brazilië ditzelfde het geval was, toen men geene negers meer koo-pen kon en dus genoodzaakt werd ieder de zijne goed te verzorgen om er geen te verliezen, gelijk dan ook de negers der Jesuiten, die steeds boven andere goed behandeld en verzorgd werden, op eene verbazende wijze vermenigvuldigden (MARTIN DE MOUSSY).

Een zeer opmerkelijk feit is het, dat de meerdere of mindere gemakkelijkheden, waarmede een tropisch klimaat door Europeërs verdragen wordt, verschilt naar mate van de landstreek, van waar deze afkomstig zijn. Als algemeenen regel kan men aannemen, dat hoe zuidelijker zijn oorspronkelijk vaderland is, de Europeër het heete klimaat des te beter verdraagt. BOUDIN merkte, gelijk wij zagen, dit reeds voor Algerië op; uit de waarnemingen van MARTIN en FOLLEY blijkt bovendien, dat de sterfte onder de Engelschen, Duitschers en Belgen in Algerië grooter is dan die der Franschen, en men mag gerust beweren, dat wederom de sterfte onder de noordelijke Franschen met die der Belgen, der zuidelijke met die der Italianen gelijk zal staan, terwijl

de uit het midden van Frankrijk gekomenen tusschen deze beiden zullen instaan. Trouwens het is ook vrij algemeen aangenomen, dat Spanjaarden en Portugezen beter dan Nederlanders en Engelschen bestand blijken te zijn tegen het klimaat der keerkringgewesten.

Een ander niet minder opmerkelijk feit is het kosmopolitisme der Israëlieten, niet zoo zeer omdat er dan toch één blank ras is, waarvan het kosmopolitisme bewezen schijnt te zijn; als wel omdat mijns inziens datzelfde kosmopolitisme niet eenig en alleen aan eene ras-eigenschap, maar ook aan het in den regel ordelijke, huiselijke, steeds nog eenigermate patriarchale leven der Israëlieten is toe te schrijven. Volkomen waar is het toch, wat DE QUATREFAGES zegt, dat in de heete tropische gewesten meer dan ergens elders goed en slecht gedrag, matigheid en onmatigheid, voorzigtigheid en roekeloosheid, ook deelen uitmaken van de voorwaarden des levens, of liever deze laatsten van aard doen verschillen, en dat zij in ééne en dezelfde streek geheel van elkander onderscheidene mediums voor de individuen vormen.

Ik heb mijn onderwerp bij lange na niet uitgeput, maar meen toch genoeg vóór en tegen het kosmopolitisme der menschenrassen gezegd te hebben, om in staat te zijn, zonder breedvoerig het reeds gezegde te recapitulieren, daaruit eenige gevolgen te trekken. Om in dit opzicht kort te zijn zal ik die in eenige hoofdpunten zamenvatten.

1) Eene *snelle* naturalisatie in tropische gewesten is voor den Europeër onmogelijk, zelfs wanneer hij uit Zuid-Europa afkomstig is. Ook zelfs voor den neger is zulk eene naturalisatie moeilijk, zoo niet onmogelijk ¹⁾.

2) De kolonisatie van tropische gewesten door Europeërs zal steeds gedurende eeuwen eene ontzettende opoffering van menschenlevens kosten. Er bestaan echter gronden om te gelooven, dat zij, met kracht doorgezet wordende, eindelijk gelukken zal, evenwel niet dan nadat een groot aantal geslachten zullen zijn voorbijgegaan.

3) Ook op eene andere, minder moorddadige wijze, maar met opoffering van even veel tijd, schijnt eene kolonisatie van tropische ge-

¹⁾ Ik voeg hier nog bij, dat de *zoogenaamde* acclimatatie in tropische gewesten, het *oudgast* zijn, (mijn eerste en laagste trap van acclimatatie; zie de noot op bladz. 271), volstrekt niet waarborgt tegen tropische ziekten, zooals gele koorts, intermitterende koorts, dysenterie enz. Zie VAN OVERBEEK DE MEIJER, I. I., blz. 328. — Vergel. J. C. NOTT, I. I., pag. 380 en op andere plaatsen.

westen door Europeërs te kunnen gelukken. Eene kolonie Nederlanders b. v. begeeft zich naar Midden-Frankrijk, blijft daar gedurende eenige geslachten leven, verhuist dan naar zuidelijk Frankrijk, van daar na verloop van eenige geslachten naar Spanje, naar Zuid-Spanje, naar Noord-Afrika en zoo vervolgens, telkens op elk der opgenoemde en nog later te bezetten stations eenige geslachten vertoevende, om zich daar volkomen te naturaliseren.

4) Bij de eene en andere wijze van kolonisatie zullen de gevaren daarvan aanmerkelijk verminderd en de daartoe noodige tijd zeer verkort kunnen worden, indien de kolonisten zich geheel onderwerpen aan eene streng zedelijke, matige, alle uitspattingen vermijdende en aan de eischen der hygiëne in elk opzicht beantwoordende levenswijze.

5) Het schijnt dus, dat de titel van kosmopoliet aan den mensch inderdaad mag worden toegerekend, mits men daaronder niet dit versta, dat het individu, of zelfs eenige weinige op elkander volgende geslachten, zich zouden kunnen naturaliseren in gewesten, die in klimaat en andere omstandigheden veel verschillen van het land, waaruit zij afkomstig zijn.

6) Eene anthropologische gevolgtrekking uit het voorgaande is deze, dat de afstamming van alle menschen uit één algemeenen stam, waar deze dan ook gezeteld is geweest, niet wederlegd kan worden op grond van het niet-kosmopolitisme der menschenrassen. Neemt men die gemeenschappelijke afstamming aan, dan zal de wijze van verspreiding over den aardbol ongetwijfeld in den regel op die wijze hebben plaats gehad als in het voorbeeld der zuidwaarts verhuizende Nederlanders is voorgesteld.

7) Eene praktische gevolgtrekking is deze, dat, zoolang men niet meer en anders weet dan wat men thans weet aangaande den invloed van het klimaat van tropische gewesten op daar in familiën gevestigde en arbeidende, dat is inderdaad koloniën vormende Europeërs, het aanleggen van dergelijke koloniën eene gevaarlijke, zoo niet ongeoorloofde zaak is, die bovendien geene vruchten oplevert voor dat er eeuwen verlopen zijn.

Ik hoop, dat het mij gelukt zal zijn het vraagstuk over het kosmopolitisme der menschenrassen zoo uiteen te zetten, dat de aard en het gewigt der argumenten voor en tegen daardoor enigszins in het licht zijn gesteld, en daaruit eenige besluiten kunnen worden opgemaakt, waarin wij voorshands kunnen berusten. Ik zeide bij den aanvang, dat de vraag, uit het praktisch oogpunt, ook voor ons vaderland niet onge-

wigtig was. Uit het gezegde blijkt dan ook, dat, naar mijne opvatting althans, aan kolonisiatiën in onze Oost- of West-Indische bezittingen niet gedacht *mag* worden. Wanneer ik nu echter naga het belang, dat een in beschaving en stoffelijke ontwikkeling vooruitgaand en tevens in evenredigheid tot zijn grondgebied sterk bevolkt land heeft bij het bezit van koloniën, waar zijne materiële en intellectuele krachten, die bij overdrevene concurrentie geene ruimte genoeg bezitten tot werkzaamheid, een uitweg kunnen vinden; wanneer ik de groote voordeelen overweeg, die de Grieksche staten in den ouden, Engeland in den nieuwen tijd, stoffelijk en zedelijk, van hunne koloniën hebben getrokken, dan kan ik het niet dan bejammeren, dat ons vaderland geene enkele kolonie bezit en bezitten kan. Immers al die landen, die door de natuur bestemd schijnen om als 'tware succursalen van Europa te worden, en daaronder, wier eerste ontdekking Europa aan Nederland verplicht is, zooals Nieuw-Holland en Nieuw-Zeeland, zijn door de Engelschen bezet, zonder dat Nederland, ofschoon daartoe meer dan eenig ander land in staat en geroepen, er in de verste verte aan gedacht heeft zich ook van een deel daarvan te verzekeren! Het eenige, wat voor die Nederlandsche landverhuizers overschiet, die hunne nationaliteit niet willen verloochenen en niet willen dat hunne nakomelingen Engelschen of Anglo-Amerikanen worden, zijn de twee Hollandsche vrijstaten in Zuid-Afrika. Maar omdat deze geheel aan zich zelven zijn overgelaten, is de toestand daarvan tot dus ver van geheel anderen aard als zij in eene Nederlandsche kolonie zijn kon, als zij in Australië is, waar ieder Engelschman, zelfs uit den meest beschaaften stand, zoo hij een bruikbaar mensch is en zedelijkheid en eenige energie bezit, een ruimen voor zijn ontwikkelingstrap berekenen werkkring vinden kan. Misschien zou hierin verbetering te brengen zijn. Doch dit te onderzoeken ligt niet in mijn bestek, en ik druk dus hier alleen den wensch uit, dat aan Nederland wijsheid moge worden gegeven om in te zien wat zijn waar belang medebrengt en kracht om te doen, wat het tot bevordering daarvan te verrigten heeft.
